

na náhradu škody. Vytýká tudíž dovolání v tomto bodě právem mylné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Než žalobkyně opírá žalobní nárok také ještě o jiné zavinění žalovaného, že totiž zdviž nebyla podle živnostenských předpisů na ochranu osob bezpečně opatřena. Nižší soudy shledaly i v tomto směru zavinění žalovaného. Avšak k tomuto názoru dospěly vadným řízením podle §u 503 čís. 2 c. ř. s. Právem vytýká dovolání, že nebyl proveden svědecký a znalecký důkaz o tom, že při zařízení zdviže bylo vyhověno všem předpisům bezpečnostním. Důkaz ten se nestal bezvýznamným zjištěnou skutečností, že zdviž přes příkaz politického úřadu nebyla v celé délce své dráhy vhodným způsobem uzavřena dřevěným latěním (šalováním). Bude na znalci, by vysvětlil, zda nařízené, ale neprovedené opatření bylo by bývalo způsobným, zabrániti nejen nahodilým úrazům, nýbrž také svévolnému zneužití zdviže nepovolanými osobami, takže by bylo bývalo vyloučeno, že by se žalobkyně, nejsouc při zdviži zaměstnána, byla mohla s úspěchem pokusiti, v ni vstoupiti a na ní se svěsti. Kdyby ani opatření politickou správou nařízená nebyla bývala s to, úrazu žalobkyně svévolně zaviněnému, zabrániti, nebylo by tu příčinné souvislosti mezi jejich nedostatkem s úrazem a nebylo by tudíž ani s tohoto hlediska zavinění žalované strany, pro které by byla práva z náhrady škody, a to škody, v tomto případě, kde nejde již o podnikový úraz, nikoli obmezené toliko na úslou rentu.

Čís. 5112.

Zákon o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.

Nesprávné spouštění (vytahování) železničních závor může býti příhodou v dopravě. Úraz způsobený tím, že následkem rychlého a hlozmožného vytažení závor se splašilo dobytče. Pokud nelze v chování se poškozeného průvodce dobytčete spatřovati spoluzavinění.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 681/25.)

Žalobkyně Emilie K-ová přijela spolu se svým manželem Karlem K-em na voze, taženém volem, k železničnímu přechodu v době, kdy závory byly spuštěny. Ježto, ač provoz na dráze nebyl, se závory delší dobu neotvíraly, odebral se Karel K. ku strážnímu domku, aby si vyžádal zvednutí závor, jež byly odtamtud řízeny. Za jeho nepřítomnosti byly závory prudce vyzdviženy, vůl se splašil, Emilie K-ová chtěla ho zadržeti, upadla však při tom a poranila se. Žalobní nárok na náhradu škody proti dráze uznal procesní soud první stolice polovicí po právu. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného eráru, k odvolání žalobkyně pak uznal žalobní nárok důvodem zcela po právu. Důvody: Zákon o ručení železnic vytyčuje v §u 1 praesumptio juris ac de jure, nepřipouštějící protidůkazu, domněnku nevyvratnou, že bylo-li příhodou v dopravě železnice přivoděno poškození na těle neb usmrcení člověka, příhoda nastala vždy zaviněním podnikatelstva nebo těch osob, jichž podnikatelstvo k výkonu provozu používá. Řešení této sporné věci předpokládá tudíž nejprve zodpovědění

otázky, zda šlo o příhodu v dopravě, t. j. skutečnost neobvyklou, kterou nebylo lze očekávat při normálním běhu věcí, odpovídajícím zkušenosti, tudíž skutečnost odchylovající se od normy. Buď-li tato otázka zodpověděna kladně, jest zkoumati dále, zda ona příhoda v dopravě sama sebou byla takového rázu, že mohla člověka na těle poškodit a udála se mimo poškozenou osobu, konečně, zda byla v příčinné souvislosti s poškozením. Zdá se, že soud první stolice jest toho názoru, že okolnost, že železniční závora s jejím zařízením jest počítati mezi ona opatření, která dotýkají se bezprostředně provozu železnice, činí otvírání a zavírání železničních závor již příhodou v dopravě. Tento názor není správným. Neboť otvírání a zavírání železničních závor samo o sobě není ničím, co by se odchylovalo od normy, náleží k normálnímu provozu železnice a není tudíž příhodou. Otvírání a zavírání železničních závor stává se však příhodou v dopravě, děje-li se způsobem abnormálním, odchylovajícím se od pravidla. První soud ovšem vzal za prokázáno takové abnormální, předpisům se příčí otvírání železničních závor. Zjišťuje, že otvírání železniční závory se nedělo v čase, kdy byly pro ně dány přirozené předpoklady, když totiž, jak tomu bylo prokazatelně i v době neštěstí, železniční trať byla volná. Zjistil dále bezvadně, že závora při nehodě nezdvihala se, jak jest předepsáno a jak odpovídá jejímu zařízením, poznenáhlu, během 15" až 18", nýbrž že po úderu o zem se vymrštila do výše, pokud se týče tak prudce šla nahoru, že, než přišla do klidu, se ještě odmrštila zpět. Takovéto otvírání závory nejen neodpovídá, jak plyne z posudku znalců, předpisům, poněvadž normálně má býti mírněno příliš prudké vztýčení závory, takže bylo otevření to abnormální, takovéto otvírání (i již z důvodu šetření závory a bezpečnosti obsluhující osoby) označil znalec přímo za nepřipustné. Jak opozděné, tak proti předpisům provedené otevření závory jest tudíž příhodou v železniční dopravě. Tím stává se závažnou další otázka, zda tyto příhody v dopravě o sobě byly s to, by přivodily lidem poškození na těle. Tuto otázku jest zodpověděti záporně, pokud jde o otevření závory v nepravý čas. Neboť ta okolnost, že závora zůstala zavřena, ačkoliv trať byla volná, nemohla o sobě, t. j. bez přistoupení jiných okolností, jako na příklad neosvětlení zavřené železniční závory v době noční, vésti k poškození osob, nýbrž mohla snad způsobiti pouze zastavení provozu na silnici. Nelze přehlížeti, že by nebylo došlo k neštěstí, kdyby byla závora vytažena byť opozděně, přece normálně, tudíž poznenáhlu. Zdvížení závory v nepravý čas samo o sobě by nebylo bývalo s to, vyvolati nastalou změnu (splášení se zvířete a ublížení na těle žalobkyni), kdyby nebyla bývala přistoupena druhá skutečnost, totiž zdvžení závory způsobem příčícím se předpisům. Právě tak jako okolnost, že se Karel K. vydal onoho dne a v onen čas se svým povozem na cestu a se právě touto cestou ubíral, nebylo ani opozděné vytažení závory samo o sobě způsobilé, aby přivodilo neštěstí. Okolnost, že by povoz při včasném otevření závory byl přešel přes železniční přechod bez překážky, nepropůjčuje této události ještě způsobilost, aby sama o sobě přivodila zranění člověka. Jinak má se ovšem věc, pokud jde o příhodu v dopravě, pozůstávající ve vytažení závory způsobem, při-

čícím se předpisům. Vymrštění se závory, spojené s rachocením řetězů a úderem protizávaží na zemi, pokud se týče tak prudké vyzdvižení závory, že se ještě odmrštila zpět, dříve než přišla do klidu, může samo o sobě přivoditi splašení se zvířat, která jsou před závorou, a tím ohrožení tělesné bezpečnosti lidí, po případě jejich poranění. Železniční zřízenec, obsluhující železniční závoru, musí počítati s možností, že jsou před zavřenou závorou povozy, obzvláště tehdy, když, jak prvý soud bezvadně zjistil, nemůže se svého stanoviště železniční závory přehlédnouti. Zbývá tudíž ještě otázka, zda bylo předpisům se přičící vymrštění se závory v příčinné souvislosti s poraněním žalobkyně. Úmyslně užívá zákonodárce v §u 1 zákona o ručení železnic výrazu »přivoditi«, naproti tomu v §u 2 výrazu »způsobiti«. Slovem »přivoděno« označuje obecná mluva všechny ony ku změně určitého stavu spolupůsobící události, bez nichž tato změna by nebyla mohla nastati, bez ohledu na to, zda tato událost způsobila změnu sama o sobě či ve spojení s jinými skutečnostmi, a bez ohledu na to, zda měla za následek bezprostředně předcházející poslední stav, či nějaký stav dřívější, z něhož poslední teprve povstal. Na rozdíl od toho označuje výraz »způsobiti« pouze zjednání tohoto bezprostředně předcházejícího stavu. Paragraf 1 zákona vymezuje tudíž okruh příčinných událostí širše, než § 2. Odůvodňuje-li tedy žalovaná strana nedostatek příčinnosti tím, že tvrdí, že poranění žalobkyně nebylo »způsobeno« závorou, nýbrž tím, že žalobkyně byla splašeným volem stržena k zemi a vozem přejetá, podkládá ustanovení §u 1 zákona nejen smysl, který tomuto ustanovení nepřísluší, nýbrž i nesprávný doslov. Uplatňuje-li žalovaná strana dále, že příčinné vztahy nebyly dostatečně probrány a posouzeny potud, že splašení se zvířete mohlo míti příčinu v jiných skutečnostech, jako na příklad v bodnutí mouchy nebo v nekontrolovatelném vnitřním pochodu v mozku vola a dovozuje-li z tohoto předpokladu, že není prokázán příčinný vztah mezi příhodou v dopravě a zraněním žalobkyně, přehlíží, že nikoli pouhé možnosti a dohady, nýbrž toliko poznatky, pramenící ze zkušenosti, mohou býti rozhodující pro posouzení otázky příčinné souvislosti věcí, a že každá nejistota podle zámyslu zákona o ručení železnic musí býti vyložena ve prospěch poškozeného. Ostatně žalovaná strana sama připouští, že nelze podati důkaz o rozmanitých jiných možných příčinách splašení se vola, že tudíž nelze nic namítati proti zjištění prvního soudu, podle něhož rychlé vymrštění a úder závory, spojené s chrastěním řetězů při jejím vytažení, mělo za následek splašení se vola a že tudíž bylo by bez výsledku jakýkoliv další probírání jinakých příčinných souvislostí. Žalobkyně zjedнала postihující ji důkaz příčinné souvislosti tím, že prokázala, že vůl počal skákat a vyhazovati a běžel přes volné koleje, když závora za chrastění řetězů a úderů protizávaží o zem vymrštila se do výše. Toto vše jest souhrn událostí, které se ode všech ostatních tak makavě odlišují, že to při svědomitém používání po ruce jsoucích prostředků poznávacích potud nutí k závěru, že vůl se splašil následkem vylíčené příhody v dopravě, pokud protidůkaz nevede k jinakému nutkavějšímu závěru. Otázkou, zda zřízenec dráhy jest vinen, zda jednal proti instrukci nebo zákazu, dále otázkou, zda neměla se že-

lezniční správa postarati poskytnutím úlevy zřízení aneb ustanovením jiného způsobějšího hlídače trati u ruční závory anebo jinakým způsobem o účelnější používání železniční závory, konečně pak otázkou, zda vůbec jsou předpisy o tom, jakým způsobem se mají železniční závory otvírati, není se dále třeba zabývat, neboť § 1 zákona o ručení železnic ustanovuje, jak již bylo uvedeno, nevyvratnou domněnku zavinení podnikatelstva, po případě osob, jichž podnikatelstvo při provozu používá, jakmile příhodou v dopravě přivoděn byl tělesný úraz nebo usmrcení člověka. Není také možno zahrnouti a upravití zákonnými předpisy nebo instrukcemi všechny rozmanité jevy při provozování železnic, jichž jest třeba se vystříhati se zřetelem na tělesnou bezpečnost lidí. Postup, přičící se pravidlu, neztrácí této své vlastnosti tím, že není výslovně zvláštním předpisem zakázán. Ručení žalované strany jest tudíž podle §u 1 zák. o ručení železnic nepochybné. Zbývá pouze ještě otázka, zda podařil se straně žalované důkaz některého z vyvíňovacích důvodů, uvedených v §u 2 zákona. Na tuto otázku jest odpověděti záporně. Názor prvního soudu, že jest žalovanou stranu částečně sprostiti z ručební povinnosti proto, že jednak Karel K. místo, aby poslal manželku ke strážnímu domku, tam šel sám a povoz zůstavil své ženě, ačkoliv nikdy před tím neměl příležitost, pozorovati počínání si vola při vytahování železniční závory; jednak proto, že žalobkyně to připustila a, byť i vola pevně držela za obojek u hlavy, nechala ho, by se pásl s hlavou, obrácenou proti železniční závoře, spočívá na mylném výkladu předpisu §u 2 zák. o ruč. žel., podle něhož sprostí se podnikatelstvo pouze tehdy a potud povinnosti k náhradě škody, dokáže-li, že příhoda v dopravě byla způsobena neodvratným jednáním osoby třetí, za jejíž vinu podnikatelstvo neručí, anebo vinou poškozeného samotného. Příhoda v dopravě záležela, jak bylo uvedeno, v tom, že závora nebyla vytažena poznenáhlu v době asi 15" až 18", nýbrž, že se do výše vymrštila, pokud se týče tak prudce šla nahoru, že se ještě, dříve nežli přišla do klidu, zpět odmrštila. Nebylo se vůbec pokoušeno o dukaz, že Karel K. nebo Emilie K-ová svým vlastním zavinením tuto příhodu v dopravě způsobili. Důkaz takový neměl by také žádného výsledku, neboť na obsluhování železniční závory neměli manželé K-ovi žádného vlivu. Jak vývody rozsudku první stolice, týkající se domnělého zavinení manželů K-ových, tak i toho se týkající vývody v odvolání žalované strany spočívají na nepřípustném ztotožňování úrazu na dráze s příhodou v dopravě, dvou to pojmů, které zákon o ručení železnic v §u 1 výslovně odlišuje tím, že označuje úraz jako účinek příhody v dopravě. V tvrzení, že manželé K-ovi přivodili úraz vlastním opomenutím opatrnosti předepsané §em 1297 obč. zák., nespočívá tedy uplatňování vyvíňovacího důvodu podle §u 2 zák. o ruč. železnic, nýbrž popírání předpokladů §u 1 zákona, totiž předpokladu, že úraz byl přivoděn příhodou v dopravě. Že však tento předpoklad v tomto případě jest dán, bylo již dovozeno. Že pak nemůže býti oprávněným způsobem úraz přičítán vlastní vině manželů K-ových, podává ostatně i úvaha, že nic nemohlo by ospravedlniti názor, že by nebylo k úrazu došlo, kdyby Karel K. byl býval zůstal u povozu; okolnost, že žalobkyně

držela zvíře za obojek, snažíc se je zadržeti, když se plašilo, neruší nikterak příčinného vztahu mezi příhodou v dopravě a jejím úrazem. Jednání žalobkyně vyplývalo toliko z její snahy, dané situací, aby odvrátila následky splašení se zvířete. Že se jí to nepodařilo a že se při tom svalila na zem, není důsledkem jejího zaviněného jednání, nýbrž její nemohoucnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) posoudil odvolací soud věc správně. Pokud jde o vyřešení otázky, zda tu je či není příhoda v dopravě, shledává právem v abnormálním způsobu otevírání závory příhodu v dopravě podle §u 1 zákona o žel. ruč. Jest jí každá nepravdivost abnormální vůči každodennímu, pravidelnému dění v dopravě, ať už záleží ve způsobu jízdy, ve stavu trati, bezpečnostních zařízení neb vozidel, aneb záleží, jako v projednávaném případě, v jednání železničních zřízenců, na př. v nesprávném spouštění závor. Názor dovolatelky, že příhoda v dopravě musí býti nějakým obzvláštním nebezpečím, vyvolaným živelní mocí, které železnice používá k pohonu vozidel, nemá v zákoně opory. Výrok soudů, že příhoda, o kterou tu jde, jest v příčinné souvislosti s úrazem, který žalobkyně utrpěla, nelze po stránce skutkové v dovolání s úspěchem napadati. (§§ 503, 504 c. ř. s.). Po stránce právní mu ani dovolání nečiní výtek. Stejně jej nelze míti, jak dovolání míní, za mylný, protože by i jiné, sebe nepatrnější příčiny k splašení dobytčete mohly úraz přivoditi. Právem proto odvolací soud odvolání žalované nevyhověl. Ale právem vyhověl odvolání strany žalující. Je přisvědčiti jeho vývodum, že stranu žalující nestihá zavinění na jejím úraze. Správně poukazuje tu zejména k okolnosti, že jednání žalobkyně vyplývalo toliko z její snahy, dané situací, aby odvrátila následky splašení se zvířete. Že se jí to nepodařilo a že se při tom svalila na zem, není důsledkem jejího zavinění, nýbrž její nemohoucnosti.

Čís. 5113.

Zadržovací (retenční) právo zůstává nedotčeno zahájením vyrovnacího řízení, třebaž ho bylo nabyto v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení.

(Rozh. ze dne 12. června 1925, Rv I 686/25.)

Žalobě, by žalovaná byla uznána povinnou trpěti prodej strojů, žalující firmou zadržovaných, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

d ů v o d u:

Názor dovolání, že zadržovací právo žalující firmy zaniklo, třebaž bylo založeno dříve než 60 dnů před zahájením vyrovnacího řízení o